

scenariusz do działań lokalnych

ZA, A NAWET PRZECIW. POROZMAWIAJMY O DEMOKRACJI

Strona | 1

Autorka: Natalia Kertyczak

GRUPA DOCELOWA

Działanie skierowane jest do osób powyżej 14 lat: młodzieży, osób dorosłych, seniorów. Grupa powinna liczyć maksymalnie 20 osób.

CZAS

Czas przygotowania – kilka dni (w tym: odpowiednio wcześniejsze poinformowanie o wydarzeniu i zaproszenie / zrekrutowanie grupy, przygotowanie przestrzeni / sali i zapoznanie się ze scenariuszem).

Czas spotkania – do 2 godzin.

CELE

- Zainicjowanie rozmowy o demokracji w lokalnej społeczności.
- Ćwiczenie umiejętności dobrej rozmowy poprzez aktywne słuchanie i zadawanie pytań.
- Rozwijanie umiejętności dostrzegania złożonych motywacji, doświadczeń i postaw za różnymi stanowiskami.

POTRZEBNE MATERIAŁY I ORGANIZACJA PRZESTRZENI

- cztery kartki A4,
- taśma malarska,
- sala warsztatowa, w której możemy zorganizować wolną przestrzeń (ustawiając krzesła w okręgu, pod ścianami); przy dobrej pogodzie można zorganizować spotkanie na świeżym powietrzu, w spokojnym, niezbyt hałaśliwym miejscu.

METODA

Krok 0. (przed rozpoczęciem spotkania)

Strona | 2

Przygotuj przestrzeń na spotkanie – ustaw krzesła w kole i upewnij się, że osoby uczestniczące będą mogły swobodnie poruszać się w sali.

Przygotuj cztery kartki A4 – napisz na nich TAK / NIE / BYĆ MOŻE / NIE WIEM. Za pomocą taśmy malarskiej przyklej je na ścianach lub na podłodze w czterech różnych kątach sali.

Krok 1. Wprowadzenie (15 min.)

Powitaj osoby uczestniczące, przedstaw się i powiedz, że dzisiejsze spotkanie będzie okazją do rozmowy o demokracji. Poproś o krótkie przedstawienie się każdej osoby – jak ma na imię, czym zajmuje się na co dzień i co sprowadza ją na to spotkanie.

Po zakończeniu rundki poproś, by podczas dzisiejszego spotkania mówić w swoim imieniu oraz dzielić się własną perspektywą, a także starać się uważnie słuchać i zadawać pytania, by lepiej zrozumieć perspektywę innych.

Krok 2. Instrukcja (5 min.)

Poproś osoby, by wstały i wyjaśnij, jak będzie przebiegać ćwiczenie. Pokaż cztery kartki z napisanymi na nich słowami TAK / NIE / BYĆ MOŻE / NIE WIEM. Powiedz, że zaraz przeczytasz stwierdzenie, a osoby uczestniczące powinny zająć to miejsce w sali (obok jednej z czterech kartek), które najlepiej opisuje ich stosunek do danego stwierdzenia. Powiedz, że w dowolnym momencie można przejść na inne miejsce.

Krok 3. Czytanie i omawianie stwierdzeń (30-60 min.)

Przeczytaj jedno z poniższych stwierdzeń:

Strona | 3

- Demokracja jest najlepszą formą rządów.
- Decyzje należy podejmować zawsze zgodnie z wolą większości.
- Mniejszość powinna podporządkować się większości.
- Polsce udało się obronić przed zagrożeniami dla demokracji.
- Jestem dumny / dumna z demokracji w Polsce.
- Polska może być dumna ze swojej transformacji demokratycznej.
- Demokracja w naszym kraju wymaga poprawy.
- Nasz kraj funkcjonuje w sposób demokratyczny.
- Sprawy w naszym kraju mają się ku lepszemu.
- Obywatele Polski mają wpływ na funkcjonowanie kraju.
- Źródłem władzy w Polsce jest naród.
- Każdy powinien szanować wolności i prawa innych.
- Wszyscy są równi wobec prawa.

Gdy wszyscy zajmą miejsce, zapytaj kilka osób obok każdej z kartek, dlaczego wybrały właśnie ten kąt (warto uprzedzić, że może nie wystarczyć czasu, by wszyscy zabrali głos). Przypomnij osobom uczestniczącym, że mogą zmienić miejsce, jeśli usłyszały coś, co do nich trafiło / przemówiło.

W zależności od liczby osób przy każdej z kartek, zapytaj 2-3 osoby, aby wyjaśniły swoje stanowisko. Daj innym możliwość zadawania pytań (podkreśl, żeby nie wdawać się w spór – tylko próbować zadawać pytania, by lepiej zrozumieć perspektywę innych). Jeśli będą osoby, które przejdą do innej kartki, można potem dopytać, co sprawiło, że to zrobiły.

Po omówieniu pierwszego stwierdzenia, poproś osoby uczestniczące, by wróciły na środek sali i przeczytaj kolejne jedno stwierdzenie (w zależności od dostępnego czasu i przebiegu omówienia wybierz łącznie 2-3 stwierdzenia). Poprowadź omówienie tak, jak poprzednio.

Krok 4. Podsumowanie spotkania (15 min.)

Usiądźcie ponownie z uczestnikami w kole. Zadaj podsumowujące pytanie (np. „Co może sprzyjać dobremu funkcjonowaniu demokracji w naszym kraju?”, „Jak Waszym zdaniem należy zadbać o demokrację w naszym kraju?”, „Co jest dla mnie ważne w demokracji?”), pozwalające zebrać wątki, które pojawiły się w trakcie spotkania.

Zapytaj osoby o ich wrażenia po tej sesji, jak się czuły, odnosząc się do przedstawionych stwierdzeń? Co im się spodobało, co sprawiło trudność?

Podziękuj wszystkim za udział we wspólnej rozmowie o demokracji.

Krok 5. Co dalej po spotkaniu?

Chcesz kontynuować rozmowę o demokracji w swojej społeczności? Zamów bezpłatną grę dyskusyjną „Przepis na demokrację” od Fundacji Edukacja dla Demokracji i zorganizuj kolejne spotkanie z wykorzystaniem gry. [Na stronie Fundacji](#) znajdziesz prezentację, opisującą przebieg gry krok po kroku. W pudełku z grą jest też dokładna instrukcja i scenariusz. Podczas gry grupa wspólnie buduje demokrację i broni jej przed zagrożeniami. Na zakończenie rozgrywki refleksje o demokracji można odnieść do doświadczeń i obecnej sytuacji w naszym kraju.

REKOMENDACJE

- Proponowane w scenariuszu stwierdzenia możesz zastąpić innymi, wymyślonymi przez siebie, ale również związanymi z tematem demokracji. Pamiętaj, by własne stwierdzenia formułować tak, by były proste, krótkie oraz by nie zawierały form przeczących (utrudnia to zajęcie właściwego miejsca przez uczestników).
- Długotrwała pozycja stojąca podczas omawiania kolejnych stwierdzeń może być męcząca dla osób uczestniczących (zarówno dla osób starszych, jak i młodych). Jeśli tak będzie, zachęć, by siadać na krzesłach lub na podłodze, w pobliżu wybranej kartki.
- Niektóre osoby mogą mówić, że stwierdzenia upraszczają / uogólniają / są źle sformułowane i dlatego nie można się do nich odnieść. Wyjaśnij, żeby każda osoba zajęła miejsce zgodnie z tym jak rozumie dane stwierdzenie / co dla niej jest w nim istotne i że będzie możliwość przedstawienia swojego sposobu interpretacji / wątpliwości dotyczących stwierdzenia.

ŹRÓDŁA WIEDZY, MATERIAŁÓW I INSPIRACJI

- [Model budowania dialogu krok po kroku.](#)
- [Podręcznik „Dialog i transformacja konfliktu”](#) Nansen Center for Peace and Dialogue (w języku polskim).
- [Gra dyskusyjna „Przepis na demokrację”](#) i prezentacja ze scenariuszem gry.